Lietas Nr. C69559224
CA-0166-25/11
ECLI:LV:KUAT:2025:1020.C69559224.7.S

Kurzemes apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2025. gada 20. oktobrī

Kurzemes apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Linda Vēbere

tiesneši Judīte Mauliņa un Igors Kligačs

ar tiesas sēdes sekretāri Zaigu Būmeistari

piedaloties prasītājas /Persona B/ pilnvarotajam pārstāvim /Persona J/ un atbildētāja /Persona A/ pilnvarotajai pārstāvei /Persona I/

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /Persona B/ prasībā pret /Persona A/ par zaudējumu un morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu sakarā ar /Persona A/ un /Persona B/ apelācijas sūdzībām par Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 6. maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Kurzemes rajona tiesā 2024. gada 29. novembrī /Persona B/ cēlusi prasību pret /Persona A/ par zaudējumu un morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu, lūdzot piedzīt no atbildētāja materiālo zaudējumu atlīdzību 3 029,56 EUR un morālā kaitējuma kompensāciju 3 000 EUR. Prasība tiek pamatota ar atbildētāja prettiesisku rīcību jeb deliktu.

[1.1] Atbildētājs vairākus mēnešus draudēja, terorizēja un vajāja prasītāju, kā arī bojāja viņai piederošo mantu.

[1.1.1] 2023. gada 12. oktobrī prasītāja konstatējusi, ka viņas transportlīdzeklim ar ķieģeli izsists aizmugurējais logs, bet 2024. gada 13. maijā transportlīdzeklis tika nopūsts ar krāsas flakonu melnā krāsā. 2024. gada 27. maijā atbildētājs atzinās izdarītajā.

[1.1.2] 2024. gada 13. jūlijā prasītāja konstatēja, ka viņas transportlīdzeklim ar akmeni izsists priekšējais sāna logs, sabojāts jumts, aizmugurējās durvīs uztaisīta bukte un mēģināts izsist arī aizmugurējo sāna logu. Prasītāja izsauca policiju, tika uzsākts kriminālprocess par mantas tīšu bojāšanu.

2024. gada 17. jūlijā prasītāja apskatījās kameras ierakstus, kuros redzams, ka naktī no tā paša tumšā stūra, no kura krāsot transportlīdzekli iepriekšējā reizē atnāca atbildētājs, izbrauca divi vīrieši ar "*Bolt*" skūteri. Prasītājas

ieskatā atbildētājs zināja, ka viņa ir iegādājusies video reģistratoru, tāpēc konkrēto noziegumu atbildētājs tikai organizēja, bet paveikt to lūdza citus cilvēkus, lai netiktu atpazīts video ierakstā.

[1.1.3] 2024. gada 4. augustā prasītāja saņēma ziņu par to, ka uz viņas automašīnas atstāta zīmīte, kurā rakstīts: "Pēdējais brīdinājums šai neglītajai mašīnai!!!!!! Nestāvēt mūsu pagalmā". Prasītājai radās iespaids, ka zīmīte radīta ar nolūku, lai viņa domātu, ka tās autors ir kāds no kaimiņiem.

Ņemot vērā zīmītes saturu, kur minēts "pēdējais brīdinājums", un faktu, ka atbildētājs iepriekš atzinis savu saistību ar "pirmo brīdinājumu" (automobiļa krāsošanas gadījumu) un februārī sarakstē bija pieminējis, ka kāds varētu atstāt zīmīti uz automašīnas, prasītāja uzskata, ka arī šis gadījums pieskaitāms atbildētāja prettiesiskajai rīcībai. Vēlāk aplūkojot savu automašīnu, prasītāja konstatēja, ka tai ir pārgrieztas trīs riepas, pie ceturtās riepas atrasts nolūzis celtniecības nazis, kā arī uz automašīnas virsbūves visapkārt veikti dziļi iegriezumi.

Videonovērošanas kamerās bija redzams, ka no tās pašas vietas stundas intervālā pēc prasītājas ierašanās mājās iznāk garš vīrietis, kurš, pieliecies, apkārt automašīnai vienlaikus pārgriež riepas un saskrāpē tās virsbūvi. Policija tika izsaukta, eksperti savāca pierādījumus notikuma vietā, tika uzsākts kriminālprocess.

Prasītāja nodeva policijā savus pirkstu nospiedumus un siekalu paraugus, lai izslēgtu iespēju, ka nospiedumus, kas tika atrasti uz zīmītes ar tekstu "pēdējais brīdinājums", atstājusi viņa pati.

[1.1.4] Pret atbildētāju tika uzsākts administratīvā pārkāpuma process par prasītājas vajāšanu un terorizēšanu, kura ietvaros tika pieņemts Valsts policijas lēmums par administratīvā soda piemērošanu atbildētājam, no šī lēmuma izriet, ka pats atbildētājs atzinās nodarītajā un izteica nožēlu par izdarīto.

[1.2] Ņemot vērā iepriekš minētos faktus, prasītāja uzskata, ka atbildētājs viņai ir nodarījis mantisku un nemantisku kaitējumu, kas izriet no prettiesiskas rīcības, tajā skaitā, bet ne tikai, no administratīvā pārkāpuma, līdz ar ko viņai, pamatojoties uz Civillikuma 2354 .pantu un 1776.-1792. pantu, ir tiesības pieprasīt zaudējumu atlīdzināšanu, bet, pamatojoties uz Civillikuma 1635. pantu un Administratīvās atbildības likuma 34. pantu – morālā kaitējuma atlīdzību, kuras apmērs jānosaka tiesai.

[1.2.1] Mēnešiem ilga prasītājas vajāšana ar draudiem nodarīt kaitējumu viņai un viņas īpašumam, vēlāk realizēta mantas (automašīnas) bojāšana, nemitīgi zvani prasītājai no dažādiem numuriem, kā arī prasītājas izsekošana, radīja prasītājai morālu kaitējumu, jo viņa katru dienu bija stresā. Viņai bija pamats baidīties par savu drošību.

Morālais kaitējums ir aizskāruma negatīvās sekas. Tiesības uz atlīdzinājumu personai ir paredzētas, lai pēc iespējas novērstu (mazinātu) šīs sekas. Prasītāja uzskata, ka visu piedzīvoto stresu var kompensēt 3 000 EUR morālā kaitējuma kompensācija.

[1.2.2] Automašīnas bojāšanas rezultātā prasītājai nodarīti zaudējumi 3 029,56 EUR, jo viņa šo summu maksājusi autoservisam, lai novērstu atbildētāja nodarītos bojājumus. Zaudējumu apmēru pierāda neatkarīga eksperta novērtējums, kurā atspoguļots zaudējumu apmēra aprēķins.

[2] Atbildētājs savos rakstveida paskaidrojumos uz prasību norādījis, ka to neatzīst, jo tā neatbilst Civilprocesa likuma 93. panta pirmajā daļā un 128. panta otrās daļas 5. punktā noteiktajam, turklāt prasība ir pamatota ar prasītājas viedokli, nevis juridiskiem faktiem.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 6. maija spriedumu prasība apmierināta daļēji: no atbildētāja prasītājas labā piedzīta morālā kaitējuma kompensācija 300 EUR, bet pārējā daļā prasība noraidīta.

[3.1] Tiesa konstatēja, ka lietā nav strīda par to, ka atbildētājam ar 2024. gada 11. jūlija Valsts policijas lēmumu piemērots administratīvais sods 200 EUR par agresīvu pret citu personu vērstu uzvedību, kas traucē tās mieru un izpaužas kā personas uzmācīga vajāšana, personas izsekošana, novērošana vai nevēlama, uzbāzīga un traucējoša saziņa ar šo personu.

[3.2] Tā kā lietā nav konstatējami apstākļi, kas noteikti Civillikuma 1635. panta trešajā daļā, tiesa atzinusi, ka pašai prasītājai, ievērojot Civilprocesa likuma 93. panta pirmo daļu, jāpierāda, ka viņai ir ticis nodarīts morālais kaitējums.

[3.3] Atbildētāja iebildumus par to, ka viņš ticis administratīvi sodīts likuma nezināšanas dēļ, tiesa vērtējusi kritiski, jo ņēmusi vērā un vērtējusi lietā iesniegto saraksti, kas apliecina, ka atbildētājs ir bijis uzbāzīgs un traucējošs, tādējādi nodarot prasītājai morālo kaitējumu Civillikuma 1635. panta izpratnē.

To, ka prasītājai atbildētāja uzbāzīgi agresīvās rīcības rezultātā ir nodarīts psiholoģisks diskomforts, stress, apliecina ģimenes ārsta izziņa, turklāt par agresīvas rīcības vēršanu pret prasītāju atbildētājam piemērots administratīvais sods.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka prasība par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu ir apmierināma, taču morālā kaitējuma atlīdzības summa nosakāma 300 EUR.

[3.4] Atsaucoties uz tiesu praksē, judikatūrā un tiesību dogmatikā paustajām atziņām, tiesa, nosakot morālā kaitējuma atlīdzības apmēru 300 EUR, nevis 3 000 EUR, kā lūgusi prasītāja, pieminējusi vairākus vērtējamos kritērijus (kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi, taisnīguma, atbildības par vainu, likumības, samērīguma un kompromisa vispārējie tiesību principi).

Tiesa atzinusi, ka kompensācijas summai jāatbilst vairākām funkcijām: 1) kompensācijas gandarījuma funkcijai, jo kompensācijai jāsniedz atlīdzinājums par emocionālām ciešanām; 2) samierināšanas funkcijai, jo ir jārada līdzsvars starp abām pusēm; 3) soda funkcijai.

Turklāt tiesa ņēmusi vērā, ka atbilstoši Administratīvo sodu likuma $11.^{1}$ panta pirmās daļas 3. punktam personu var sodīt no 14 līdz 100 naudas soda vienībām. Valsts policija atbildētājām par pieļauto administratīvo pārkāpumu piemērojusi 40 naudas soda vienības.

Vērtēti arī prasītājas bruto ienākumi 2024. gadā (5 119,52 EUR jeb vidēji – 426,63 EUR mēnesī).

[3.5] Prasība par zaudējumu atlīdzināšanu noraidīta, jo lietā netika pierādīti zaudējumu atlīdzināšanas priekšnosacījumi.

[3.5.1] Lietā nav strīda par to, ka prasītājai līdz 2025. gada 9. janvārim piederēja automašīna Audi 80, valsts reģistrācijas Nr. /Reģistrācijas numurs A/. Zaudējumu apmēru prasītāja pamato ar sauszemes transportlīdzekļu tehniskā eksperta veiktajiem aprēķiniem par automašīnai nepieciešamo remontdarbu izmaksām, ziņu par automašīnas tirgus vērtību, par tās atsavināšanas cenu lietā nav.

[3.5.2] Prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, ka bojājumus automašīnai nodarījis atbildētājs, viņa vainu nepierāda arī uzsāktie kriminālprocesi, jo atbildētājam tajos nav piešķirts nekāds statuss.

Apgalvojums, ka automašīnas bojāšanu ir organizējis atbildētājs, ir tikai prasītājas subjektīvais viedoklis, kas nevar kalpot kā pierādījums, lai atzītu atbildētāja vainu konkrētajā nodarījumā un apmierinātu prasību par zaudējumu atlīdzības piedziņu.

[4] Atbildētājs iesniedzis apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 6. maija spriedumu, pārsūdzot to daļā, ar kuru prasība tika apmierināta.

Atbildētājs norāda, ka tiesa ir pieļāvusi Civilprocesa likuma 97. panta un 193. panta piektās daļas pārkāpumu, jo spriedumā norādītais tiesas secinājums par prasītājai nodarīto morālo kaitējumu nav balstīts uz lietas apstākļu un pierādījumu objektīvu novērtējumu to kopumā.

[4.1] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka atbildētājs tikai likumu nezināšanas dēļ atzina savu vainu administratīvā pārkāpuma lietā, tādēļ tiesai, lemjot par viņa vainojamību, nebija pamata atsaukties uz 2024. gada 11. jūlija policijas lēmumu.

[4.2] Bez ievērības tiesa atstājusi būtisku faktu, kas ir nodibināts minētajā policijas lēmumā administratīvā pārkāpuma lietā, proti, prasītājai nodarītā psiholoģiskā diskomforta periods ir kopš 2024. gada janvāra līdz 2024. gada maija beigām. No 2024. gada 11. jūlija līdz 2024. gada 17. oktobrim atbildētājs nekādā veidā nav traucējis prasītāju, tieši otrādi, 2024. gada 19. augustā prasītāja kopā ar savu draugu uzbruka atbildētājam, nodarot viņam miesas bojājumus, par ko uzsākts kriminālprocess.

[4.3] Tiesai nebija pamata atsaukties uz ģimenes ārsta izsniegtu dokumentu, lai konstatētu, ka prasītājai atbildētāja vainojamas darbības rezultātā ir radušās veselības problēmas un ka tām ir cēloniskais sakars ar atbildētāja jebkādām darbībām.

[4.3.1] Šajā dokumentā fiksēts, ka prasītāja 2024. gada 4. septembrī vērsusies pie ģimenes ārsta sakarā ar ērces kodumu, kam nevar būt nekāda sakara ar atbildētāju, turklāt kopš 2024. gada 28. maija, kad prasītāja uzrakstīja iesniegumu policijai, bija pagājuši jau vairāki mēneši.

[4.3.2] Uzstādīt prasītājai diagnozi “F43.9” (neprecizēta reakcija uz smagu stresu) konkrētajam ģimenes ārstam nebija tiesības, jo viņai nav specialitātes psihiatrijā.

[4.3.3] Prasītāja vērsās pie ģimenes ārsta 2024. gada 17. oktobrī, bet izrakstu ģimenes ārsts izrakstījis 2025. gada 12. martā. Pierādījumu lietā par to, vai šajā laika periodā prasītājai vispār bija nozīmēta ārstēšana, ka viņai būtu nozīmēta psihiatra vai psihoterapeita palīdzība, lietā nav.

[4.3.4] Šo dokumentu nav pieprasījusi tiesa, bet tas izsniegts pēc pašas prasītājas pieprasījuma.

[5] Prasītāja iesniegusi apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 6. maija spriedumu, pārsūdzot to prasības noraidītajā daļā.

Apelācijas sūdzība satur vairākus argumentus.

[5.1] Morālā kaitējuma kompensācijas summa noteikta, neievērojot mērķus, kādiem tai jākalpo.

[5.1.1] Tiesa noteikusi morālā kaitējuma kompensācijas apmēru, balstoties uz prasītājas ienākumiem un atbildētājam administratīvā pārkāpuma lietā piemērotā naudas soda apmēra. Šāda kompensācijas noteikšana neatbilst ne likumam, ne tiesību zinātnē un judikatūrā balstītai metodikai par izlemjamo jautājumu.

Tiesa, šādi pamatojot kompensācijas apmēru, rada maldinošu taisnīguma principa interpretāciju, turklāt liek domāt, ka morālā kaitējuma kompensācija būs lielāka personām ar lielākiem ienākumiem, bet mazāka personām ar maziem ienākumiem. Turklāt persona bez ienākumiem vispār nevar pretendēt uz morālā kaitējuma atlīdzināšanu aizskāruma gadījumā.

[5.1.2] Tiesa, nosakot kompensācijas apmēru, bez izvērtējuma atstāja būtisku faktu. Tā kā pēc administratīvā soda saņemšanas atbildētājs ne tikai turpināja savas prettiesiskās darbības pret prasītāju, bet to intensitāte un raksturs pat pieauga, ir skaidrs, ka viņam piemērotais sods nav sasniedzis mērķi atturēt viņu no turpmāku pārkāpumu izdarīšanu.

[5.1.3] Tiesas noteiktais nemantiskā kaitējuma kompensācijas apmērs ir tikai par 100 EUR lielāks nekā viņam piemērotais sods par administratīvo pārkāpumu. Šāds apmērs ne tikai nepilda prevencijas funkciju, bet neattur sabiedrību no līdzīga rakstura aizskārumu nodarīšanas. Tik nelielas summas noteikšana ne tikai nenovērš izdarīto netaisnību, bet faktiski rada atkārtotu tiesību aizskārumu. Šāds kompensācijas apmērs nekalpo arī pušu samierināšanai.

[5.2] Prasība daļā par zaudējumu atlīdzināšanu noraidīta bez pamatojuma, jo tiesa nav izvērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, kuri apstiprina konkrētus faktus, bet konkrēti:

1) atbildētājs atradās pie automašīnas un bija pirmais, kas informēja prasītāju par pirmo bojājumu automašīnai, lietotnē *WhatsApp* nosūtot viņai foto ar izsistu prasītājas mašīnas logu, kas tika izdarīts ar ķieģeli;

2) atbildētājs atzinis savu vainu 2024. gada 9. maija sarakstē ar prasītāju (teksta saturs, pārveidojot to pareizā latviešu valodā: “priekš kam jādara kaut ko speciāli, es taču jau sen sapratu, ka slikti uzvedos”);

3) turpmākā sarakste nav tikusi izvērtēta vispār, lai gan tā norāda uz to, ka atbildētājs ir bijis sāpināts un tādēļ motivēts nodarīt zaudējumus prasītājas automašīnai;

4) automašīnas nopūšanu ar krāsu atbildētājs ir atzinis, ko pierāda Valsts policijas lēmums par soda piemērošanu;

5) fotogrāfijas ar bojāto automašīnu, ekrānuzņēmumus no pušu sarakstes, kā arī zīmīti, kas bija atstāta uz bojātās mašīnas tiesa atstājusi bez izvērtējuma.

[6] Prasītāja iesniegusi rakstveida paskaidrojums par atbildētāja apelācijas sūdzību.

[6.1] Likuma nezināšana neatbrīvo personu no atbildības par tās rīcību.

Atbilstoši minētajam *ignorantia juris non excusat* principam – atbildētāja tiesību normu neapzināšanās, tostarp atbildētāja brīvā izvēle neapstrīdēt viņam uzlikto sodu, nenozīmē nepareizu vai apšaubāmu lēmumu, bet gan tā spēkā esamības un patiesuma apstiprinājumu no atbildētāja puses, jeb tiesisku piekrišanu tā saturam.

[6.2] Atbildētāja izteiktie iebildumi, kas attiecas uz ģimenes ārsta izziņu, nav juridiski pamatoti.

Ārstniecības likuma 39. pants regulē ārstu tiesības praktizēt tikai tajā specialitātē, kas norādīta viņu sertifikātā, taču tas neskar ģimenes ārstu diagnožu, manipulāciju un citu medicīnisko izmeklējumu sarakstu, kurus ģimenes ārsts drīkst vai nedrīkst noteikt, veikt un vadīt. 2024. gada 24. septembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 617 “Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu” 52.22. punkts skaidri nosaka, ka, lai veiktu ārstniecisko darbību, ģimenes ārstam jābūt teorētiskajām zināšanām un praktiskajām iemaņām jautājumos, kas saistīti ar personas, ģimenes un sabiedrības veselības aizsardzību, kā arī ar rehabilitāciju, tostarp psihiatrijas jomā. Tas atspēko atbildētāja izteiktās šaubas par ģimenes ārsta tiesībām noteikt prasītājai diagnozi F43.9.5.

Ģimenes ārsts bija pilnībā tiesīgs neaprobežoties tikai ar konkrēto prasītājas sūdzību izvērtēšanu, bet pievērst uzmanību arī citiem viņas veselības aspektiem, tostarp acīmredzamām stresa pazīmēm, emocionālajam un psiholoģiskajam izsīkumam, kas uzkrājies laika periodā no 2024. gada 28. maija līdz 2024. gada 4. septembrim. Ģimenes ārstam ir pienākums izvērtēt pacienta veselības stāvokli nevis formāli, bet visaptveroši – ņemot vērā ne tikai izteiktās sūdzības, bet arī citus faktorus, kas ietekmē pacienta vispārējo fizisko un psihoemocionālo labklājību.

[7] Apelācijas instances tiesas sēdē pušu pārstāvji sniedza savus paskaidrojumus.

[7.1] Prasītājas pilnvarotā persona /Persona J/ uzturēja spēkā prasību un iesniegto apelācijas sūdzību, papildus rakstveidā izteiktajiem faktu apgalvojumiem un tiesību ieskatiem paskaidroja, ka par visiem gadījumiem jeb epizodēm, kad tika bojāta prasītājas automašīna, prasītāja ziņoja policijai, kura fiksēja šos faktus. Vienlaicīgi pārstāvis piekrita, ka attiecībā uz automašīnas bojāšanu lietā iesniegti tikai netieši pierādījumi, jo uzsāktajā kriminālprocesā par mantas bojāšanu joprojām norit pirmstiesas izmeklēšana. Atbildot uz jautājumu par cēloņiem jeb iemesliem, kuru dēļ atbildētājs realizēja virkni darbību, kuras vērstas uz prasītājas vajāšanu, pārstāvis paskaidroja, ka abas puses zināmu laika posmu strādāja vienā uzņēmumā, izveidojās simpātijas, taču prasītāja atteicās veidot ar atbildētāju privātas, intīmas attiecības, par ko atbildētājs uzsāka viņai atriebties.

[7.2] Atbildētāja pilnvarotā persona /Persona I/ uzturēja spēkā iesniegto apelācijas sūdzību, prasību neatzina un lūdza to noraidīt. Pārstāve lūdza apturēt tiesvedību daļā par zaudējumu atlīdzināšanu līdz brīdim, kamēr tiks noskaidrots vainīgais kriminālprocesa ietvaros. Attiecībā uz pušu saraksti pārstāve piekrita, ka atbildētājs ir lietojis retoriku, kura nav attaisnojama, ir mēģinājis sazināties ar prasītāju arī pēc tam, kad sociālā saziņa tika “nobloķēta”, taču nekas no rakstītā neveido tādu pārkāpumu, lai piedzītu no viņa morālā kaitējuma atlīdzību. Par pušu savstarpējo attiecību raksturu pārstāve paskaidroja, ka tās bija tikai koleģiālas (abi strādāja par taksometra

šoferiem), konflikta cēlonis bija tas, ka laikā, kad atbildētājs bija reisā jūrā, prasītāja vēlējās strādāt uz viņa automašīnas, kam atbildētāja māte, kurai pieder firma, nepiekrita.

[8] Atbildētāja pārstāves lūgumu par tiesvedības apturēšanu tiesa noraidīja 2025. gada 18. septembra tiesas sēdēs (pamatojumu sk. *2025. gada 18. septembra tiesas sēdes protokolā*).

Motīvu daļa

[9] Izvērtējot pušu paskaidrojumus un pārbaudot lietā iesniegtos pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība daļā par zaudējumu atlīdzināšanu ir noraidāma, bet daļā par nemantiskā kaitējuma kompensācijas piedziņu ir apmierināma daļēji.

[10] Ceļot prasību par materiālā zaudējuma un nemantiskā kaitējuma kompensācijas piedziņu, prasītāja to pamatojusi ar atbildētāja pieļautu prettiesisku rīcību, kas izpaudusies ilgstošā viņas vajāšanā, kā arī mantas bojāšanā. Tātad prasības pamats ir tiesību aizskārums jeb neatļauta darbība ārpuslīgumiskajās attiecībās (delikts), kura rezultātā nodarīts kaitējums (materiālais un morālais).

Civillikuma 1635. pants paredz, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot, savukārt panta otrās daļas otrajā teikumā noteikts, ka atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Civillikuma 1635. panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „neatļauta darbība" ir atklāts juridisks jēdziens, līdz ar ko tiesai tas jāpiepilda ar saturu, izvērtējot lietā nodibinātos faktus.

Izskatot prasību par morālo kaitējumu Civillikuma 1635. panta izpratnē, ir nepieciešams konstatēt, pirmkārt, neatļautu darbību, otrkārt, ar šo neatļauto darbību aizskartu cietušās personas nemantisko tiesību (piemēram, kādu no cilvēka pamattiesībām) vai nemantisko labumu (piemēram, veselību, reputāciju). Tiesai spriedumā jānorāda motīvi, no kuriem varētu spriest, kāda nemantiska tiesība, labums vai interese ir aizskarta ar konstatēto prettiesisko rīcību.

[10.1] Personai, kurai noziedzīga nodarījuma vai administratīva pārkāpuma rezultātā radušies zaudējumi un/vai nemantiskais kaitējums, bet tā atlīdzināšana (kompensācija) nav notikusi kriminālprocesa vai administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros, nenoliedzami ir no Latvijas Republikas Satversmes 92. panta izrietošas tiesības celt prasību tiesā pret vainojamo personu par mantiskā un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu. Taču šajā gadījumā strīds risināms prasības kārtībā, kas nozīmē, ka tā iztiesāšana notiek pēc Civilprocesa likuma (*turpmāk – CPL*) noteikumiem gan attiecībā uz pierādīšanas nastas sadalījumu, gan pierādīšanas līdzekļiem, gan civilprocesuālo tiesību principiem.

[10.2] CPL 96. panta norma nepiešķir administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtam lēmumam prejudiciālu nozīmi civillietā, kurā tiek izšķirts strīds par administratīvo pārkāpumu izdarījušās personas civiltiesisko atbildību saistībā ar cietušajam nodarītu kaitējumu.

Taču izskatāmajā lietā pušu starpā nepastāv strīds par to, ka ar 2024. gada 11. jūlija Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 16767004890424 atbildētājs ir ticis saukts pie administratīvās atbildības un sodīts par konkrētu administratīvo pārkāpumu, turklāt viņš savu vainu pārkāpuma izdarīšanā atzinis.

Uz prasību izvirzītais atbildētāja iebildums, kas izteikts apelācijas sūdzībā (sk. *sprieduma 4.1. punktu*), proti, ka viņš savu vainu atzinis tikai likumu nezināšanas dēļ izskatāmajā civillietā nerada nekādas tiesiskas sekas. Pirmkārt, atbildētājam minētā lēmuma saturs ir zināms, jo netiek apgalvots pretējais. Lēmumā skaidri un nepārprotami ir iekļauts tā pārsūdzēšanas kārtības skaidrojums, atbildētājs, būdams informēts par savām tiesībām, nav tās izlietojis. Otrkārt, tiesas sēdē uz jautājumu, vai pirms konkrētā administratīvā procesa atbildētājam nav bijusi saskare jeb pieredze kādos citos līdzīgos procesos, piemēram, kriminālprocesos, pārstāve apstiprināja, ka atbildētājs ir bijis gan apsūdzētais, gan tiesājamais, gan notiesātais kriminālprocesā. Minētais tiesas ieskatā norāda,

ka atbildētāju nevar atzīt par personu, kurai nebija izprotama vainas atzīšanas juridiskā daba un tiesiskās sekas. Treškārt, publisko tiesību princips "likuma nezināšana neatbrīvo no atbildības" privāto tiesību jomā nevar tikt absolutizēts, jo tā burtiska piemērošana var radīt klaji netaisnīgu rezultātu. Konkrētajā gadījumā strīda risināšanai būtisks ir fakts, proti, tas, ka atbildētājs ir saukts pie administratīvās atbildības par darbībām, kuras par prettiesiskām un kaitējumu radošām uzskata prasītāja, tiek pierādīts ar iepriekš minēto spēkā esošo lēmumu administratīvā pārkāpuma procesā.

[10.3] Vienlaicīgi tiesa atzīst, ka iepriekš 1.1.2. punktā minētais lēmums civillietā apstiprina tikai divas no četrām kaitējuma atlīdzināšanai obligāti nepieciešamajām komponentēm, proti, atbildētājs ir vainojams neatļautā, prettiesiskā darbībā pret prasītāju, bet konkrēti: viņa uzvedība pret prasītāju ir bijusi agresīva un izpaudusies uzmācīgā prasītājas vajāšanā, viņu izsekojot, novērojot un realizējot nevēlamu, uzbāzīgu un traucējošu saziņu ar prasītāju, kas ir radījis viņas miera traucējumu.

Var piekrist atbildētāja apelācijas sūdzībā apgalvotajam, ka ar minēto lēmumu ir pierādītas prettiesiskās darbības tikai konkrētā laika periodā, t.i. no 2024. gada janvāra līdz 2024. gada 28. maijam, taču civillietā tiek vērtēti arī citi pierādījumi, kuri apstiprina, ka atbildētājs arī pēc 2024. gada 28. maija (un pat pēc administratīvā soda piemērošanas 2024. gada 11. jūlijā) ir turpinājis neatļautas darbības pret prasītāju, kuras kvalificējamas kā uzmācīga viņas vajāšana, realizējot nevēlamu un traucējošu saziņu ar prasītāju, kas ir radījis viņas miera traucējumu.

[10.4] Sagatavojot lietu iztiesāšanai, tika nodibināts, ka Kurzemes rajona tiesā atrodas materiāli Nr. 3-12/11854-24, kuros lemts par pagaidu aizsardzības piemērošanu pirms prasības celšanas. Minētie materiāli, kuri satur pierādījumus, uz kuriem savā apelācijas sūdzībā atsaucas prasītāja un kurus ir vērtējusi pirmās instances tiesa, atbilstoši Civilprocesa likuma 250.^{64} panta pirmajai daļai nebija pievienoti civillietai. Pamatojoties uz minēto, apelācijas tiesa, sagatavojot lietu iztiesāšanai, šos materiālus izprasīja un 2025. gada 16. septembrī pievienoja lietas materiāliem, kā arī nodrošināja, ka atbildētāja pārstāve ar tiem var iepazīties pirms tiesas sēdes.

Tādēļ, izskatot lietu pēc būtības, šajā materiālā esošie dokumenti iegūst pierādījumu spēku civillietā un tiek vērtēti.

[10.4.1] 2024. gada 19. augustā prasītāja iesniegusi tiesā pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, kurā, parakstoties par to, ka pieteikumā norādītie fakti ir patiesi, apgalvojusi, ka atbildētājs turpina viņas vajāšanu pat pēc administratīvā soda saņemšanas.

Civilprocesa likuma 250.^{57} pantā regulētais pierādīšanas līdzeklis – lietas dalībnieka paskaidrojumi, kuru patiesumu šī persona apliecinājusi ar savu parakstu, – pēc sava rakstura ir līdzīgs Civilprocesa likuma 105. pantā regulētajam pierādīšanas līdzeklim – liecinieka liecībām, jo abos gadījumos fiziskās personas liecina par tai zināmiem faktiem, kas attiecas uz lietu. Civilprocesa likuma 105. panta piektā daļa noteic, ka nevar būt par pierādījumu liecinieka liecības, kas pamatotas uz ziņām, kuru avots nav zināms, vai uz citu personu sniegtajām ziņām, ja šīs personas nav nopratinātas. Minētais ir jāņem vērā, vērtējot lietas dalībnieka sniegtos paskaidrojumus par notikušo vardarbību.

[10.4.2] Pirms lēmuma pieņemšanas tiesa izprasījusi ziņas no Valsts policijas, kas sniegusi uzziņu, ka laika posmā no 2024. gada janvāra līdz 2024. gada 28. maijam atbildētājs faktiski nemitīgi, tas ir, 10-50 reizes dienā zvanījis, sūtījis sms un e-pastus prasītājai, traucējot viņas mieru, par ko uzsākta resoriskā pārbaude.

Ar Kurzemes rajona tiesas 2024. gada 23. augusta lēmumu atbildētājam noteikti vairāki pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi, tajā skaitā aizliegums jebkādā veidā sazināties ar prasītāju. Tas, ka vēlāk ar Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 28. janvāra lēmumu pagaidu aizsardzībai pret vardarbību piemērotie līdzekļi tika atcelti, nenozīmē, ka atbildētājs neturpināja prasītājas vajāšanu 2024. gadā arī pēc administratīvā soda saņemšanas. No lēmuma satura izriet, ka tas pamatots ar faktisko apstākļu izmaiņu, kas noveda pie tā, ka pagaidu aizsardzības saglabāšanai vairs nebija pamata (prasītāja bija mainījusi dzīvesvietu, pārtraukusi darba tiesiskās attiecības ar atbildētāja vecākiem piederošo firmu).

[10.5] Pirmās instances tiesa nav izvērtējusi lietā iesniegtos ekrānšāviņus no pušu elektroniskā pasta sarakstes, lai gan tiesu praksē šie pierādījumu tiek pieņemti un vērtēti, jo īpaši strīdos, kuros ar citiem pierādīšanas līdzekļiem puse nevar pierādīt strīda risināšanai būtiskus faktus.

Turpmāk spriedumā tekstā sarakste, ko apstiprina ekrānšāviņi, tiek citēta oriģinālajā izpildījumā ar pareizrakstības kļūdām, bet teksta daļas, kas satur necenzētu leksiku, netiek atspoguļotas.

Izvērtējot šos pierādījumus, tiesa konstatē, ka prasītājai dažādās sociālo tīklu vietnēs (*Facebook, TikTok*) nepazīstami lietotāju konti rakstījuši dažādas ziņas un komentārus. Piemēram, sociālo mediju platformā *Tiktok* persona ar lietotājvārdu "/Lietotājvārds A/" prasītājai 2024. gada 25. decembrī angļu valodā raksta: "*Why you are so fat*?" (latviešu valodā – kāpēc tu esi tik resna?). Sarunas beigās lietotājs norāda prasītājai, ka viņai nepieciešams apmeklēt fitnesa zāli. Jau 2024. gada 26. decembrī redzams, ka lietotāja "/Lietotājvārds A/" konts no minētās lietotnes dzēsts un nav vairs atrodams. 2024. gada 25. decembrī pie viena no prasītājas*Facebook*ierakstiem kāds lietotājs "/Lietotājvārds B/" ierakstījis komentāru "*Deretu uz Royal fitness*" (visticamāk domāta ir SIA "Royal Fitness" trenažieru un fitnesa zāle, kas atrodas Liepājā).

Lielākoties atbildētājs rakstījis prasītājai vēlās vakara stundās, piemēram šāda satura ziņas 2024. gada 18. martā pēc pulksten 22.00: "(..) *tu lieliski zini ka tu esi vislabākā princesite pasaule un tas ir ka minimums, es vnk nesaprotu ko tu ta dusmojies padejas dienas, tu tik pasak kas par problemu, tu taču zini ka es darišu visu lai tik* (..) *tu zini ka man ir* (..) *kad ta notiek da man* (..) *dzīvot* (..) *negribas kad ta notiek* (..) *es izbaudu katru sekundi kad tu esi klat* (..) *sorry ka izbojaju tavu dzivi* (..).

Atbildētājs 2024. gada 9. maijā pēc pulksten 01.20 sarakstē ar prasītāju raksta: "*priekškam jadar kko speciali pret,es tak sen sapratu ka slikti uzvedos*". No teikuma var noprast, ka atbildētājs iepriekš kaut ko ir nodarījis prasītājai, par ko konkrētajā brīdī jūt nožēlu. Tālāk sarakste turpinās, kurā atbildētājs turpina rakstīt prasītājai, norādot, cik viņam viņa ir svarīga un kā jūtas par viņu attiecībām, piemēram "*es ceru ka kkad mes varesim normali runat,es saprotu ka* (..) *uzvedijos*", "*tu tomer esi forša un es tevi loti cienu*". Vēl pēc pāris stundām atbildētājs uzrakstīja: "*es tevi mīlu* (..)", pievienojot tekstiem klāt emocijzīmes.

Lietai pievienotajos materiālos ir ekrānšāviņi, kuros redzami neskaitāmi zvani no paša atbildētāja, atbildētāja mammas, tēva un svešiem telefona numuriem, ir arī ekrānšāviņi no *Whatsapp* sarakstēm starp prasītāju un atbildētāju, kurās redzams, ka atbildētājs nepārtraukti rakstījis prasītājai, līdz ticis "nobloķēts" no prasītājas puses. Pēc nobloķēšanas sarakste turpinās jau caur e-pastiem. 2024. gada 1. aprīlī atbildētājs rakstījis ziņu "(..) *Man pašam ari sanak ka pietiek, nevaru vairs no ta ka visulaiku sap sirds* (..) *Bušu vel kkadu bridi pie tavam majam ar ceribu ka iznaksi ara ATTA,Mīlu*". No minētās saziņas kopējā konteksta redzams, ka atbildētājs izjūt aizvainojumu un ir sāpināts, atzīst, ka atrodas pie prasītājas mājas.

Sākot no 2024. gada 4. aprīļa atbildētājs vairākos e-pastos atkal raksta par savām sajūtām prasītājai, lūdzot arī "atbloķēt" viņu kādā no vietnēm. Jau 2024. gada 11. maijā atbildētājs, kurš acīmredzami ir "atbloķēts" *Whatsapp*, raksta: "*Tiešam padoma ka man ir, es loti stipri iemilejos tevi (..)*".

[10.6] Tiesa, izvērtējot iepriekš minētos faktus, kuri tiek apliecināti ar pierādījumiem, secina, ka atbildētājs ir pieļāvis prasītājas privātās dzīves aizskārumu, ilgstošā periodā realizējot nevēlamu saskarsmi, kas ir viens no personas vajāšanas veidiem, turklāt kvalificējas kā psiholoģiskā vardarbība pret personu, līdz ar ko kaitējuma esamība ir loģiski izrietoša no paša pārkāpuma rakstura.

[10.6.1] Vajāšana (angliski – *stalking*) nozīmē, ka viena persona tīši pret citu personu atkārtoti vai ilgstošā laika posmā vērš tādas darbības, kas norāda uz neattaisnotu iejaukšanos personas privātumā un var radīt kaitīgas sekas, tajā skaitā, bet ne tikai, personas veselībai un dzīvībai.

Ievērojot, ka vajāšana ir jēdziens, kas raksturo vairāk nekā vienu nevēlamas darbības epizodi, grūti iedomāties situāciju, kad darbības, kas ir īstenotas sistemātiski vai ilgstoši, turklāt radot bailes par cietušā vai viņa tuvinieku drošību, varētu būt neuzmācīgas (sk. *Zivtiņa E. Draudi un vajāšana – administratīvs pārkāpums vai noziedzīgs nodarījums. Jurista Vārds, 27.09.2022., Nr. 39 (1253)*). Šai atziņai tiesa pievienojas, jo nav nekāda saprātīga pamatojuma tam, lai vienreizēju gadījumu atzītu par personas vajāšanai atbilstoši situāciju.

No valodniecības aspekta latviešu valodā – „vajāt” nozīmē 1) „sekot (kam), lai to notvertu; dzīties pakaļ”; 2) uzmācīgi, neatlaidīgi vērsties (pie kāda), traucēt; pastāvīgi nodarbināt kāda prātu, domas. Vajāšanas jēdziena skaidrojums ietver nepieciešamību darbībām būt neatlaidīgām, traucējošām un ilgstošām, lai tās varētu definēt kā vajāšanu (sk. *Skaidrojošā un sinonīmu vārdnīca Tezaurs. Pieejams: https://tezaurs.lv/vaj%C4%81t:1 [skatīts 17.10.2025.]*)

Draudīgas izturēšanās formas mēdz būt dažādas: vairākkārtēja citas personas izsekošana (novērošana); iesaistīšanās nevēlamā saskarsmē ar citu personu; paziņošana citai personai, ka tā tiek novērota; fiziska sekošana vardarbības upurim, ierodoties viņa darba vietā, sporta vai izglītības iestādē, kā arī sekošana vardarbības upurim virtuālajā vidē (sociālo mediju tīmekļa vietnēs u. c.).

Jebkurā gadījumā šīs darbības ir upurim netīkamas un biedējošas, attiecīgi tiek traucēts personas sirdsmiers, kam var sekot arī konkrēti veselības traucējumi.

Tiesa atzīst, ka lietā nav jāiesniedz kādi īpaši pierādījumi tam, ka cilvēkus tīri intuitīvi biedē uzbāzīga komunikācija, kas jau robežojas ar apmātību. Nevienam cilvēkam nav tiesības vardarbīgā formā radīt bailes citam cilvēkam. Savukārt gadījumos, kad divu cilvēku privāto attiecību jomā viena saņem otras atteikumu vai atraidījumu uz intīmu tuvību, atraidītā persona realizē uzmācīgu vajāšanu, tā nereti mēdz pārvērsties par dedzīgu un neprātīgu naidu.

Tieši tādēļ gan starptautiskajos normatīvajos aktos, gan nacionālajā normatīvajā regulējumā, tiek normativizēta atbildība par personas vajāšanu kā vardarbības formu.

[10.6.2] Atbilstoši Krimināllikuma 132.[1] panta dispozīcijai kriminālatbildība par personas vajāšanu iestājas, ja 1) attiecīgās darbības ir sistemātiskas vai ilgstošas un 2) personai ir bijis pamats baidīties par savu vai savu tuvinieku drošību.

Savukārt Administratīvo sodu likuma 11.[1] pants paredz administratīvo atbildību par agresīvu uzvedību pret personu, kas traucē tās mieru un cita starp var izpausties kā uzmācīgā vajāšanā (personas izsekošana, novērošana vai nevēlama, uzbāzīga un traucējoša saziņa ar šo personu).

Tātad administratīvā atbildība par šo pārkāpumu iestājas, ja likumpārkāpēja rīcība objektīvi apdraud citas personas mieru, rada pamatotu uztraukumu par personas aizsargātajām interesēm. Ņemot vērā iepriekš sprieduma 10.2. punktā nodibināto, tiesa secina, ka atbildētāja realizētā pret prasītāju vērstā agresīvā uzvedība ir nodarījusi kaitējumu viņas mieram, proti, ir iestājušās sekas, kas var būt par pamatu morālā kaitējuma kompensācijas noteikšanai.

[10.6.3] Iesaistīšanās nevēlamā saskarsmē ir arī aktīva sazināšanās ar vardarbības upuri, izmantojot jebkādus pieejamos sakaru līdzekļus. Persona, kura uzmācas, realizējot nevēlamu saziņu, var sūtīt draudīgas ziņas, bojāt mantu vai izteikt nepatīkamas piezīmes ar mērķi piespiest upuri iesaistīties komunikācijā, kaitēt upurim visdažādākos veidos un formās. Šīs darbības raksturo apsēstība un psiholoģiskā apdraudējuma radīšana. Izvērtējot iepriekš sprieduma 10.5. punktā minēto, tiesa konstatē, ka atbildētājs ilgstošā laika periodā, pat pēc administratīvā soda saņemšanas, realizējis nevēlamu, uzbāzīgu un traucējošu saziņu ar prasītāju, radot viņai psiholoģisku apdraudējumu, kas arī var būt par pamatu morālā kaitējuma kompensācijas noteikšanai.

[10.7] Morālā kaitējuma legāldefinīcija ir sniegta Civillikuma 1635. panta pirmajā teikumā – ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu.

Tiesa konstatē, ka vienīgais atbildētāja iebildums pret morālā kaitējuma esības nodibināšanu ir izteikts attiecībā uz to, ka prasītājas iesniegtais ģimenes ārsta izdotais dokuments nepierāda, ka prasītājai radušās veselības problēmas un ka to cēlonis ir tieši atbildētāja darbības (sk. *sprieduma 4.3. punktu ar apakšpunktiem*).

Tā kā apelācijas instances tiesu saista apelācijas sūdzības robežas, tad apelācijas instances tiesa, atzīstot, ka lietā ir pierādīts fakts, ka atbildētāja neatļautās darbības rezultātā prasītājai ir ticis nodarīts morālais kaitējums (sk.

sprieduma 10.6. punktu ar apakšpunktiem), dod izvērtējumu konkrētiem atbildētāja iebildumiem par ģimenes ārsta izdotu izziņu.

[10.7.1] Nav strīda par to, ka izskatāmajā lietā tiesa nav pieprasījusi no prasītājas ģimenes ārsta izziņu par viņas veselības stāvokli. Minētais rakstveida pierādījums iesniegts sacīkstes principa realizēšanas ietvaros no prasītājas puses. Tas ir gan attiecināms, gan pieļaujams kā rakstveida pierādījums lietā.

[10.7.2] Dokuments ir ģimenes ārsta izdots izraksts no pacienta ambulatorās kartes. Līdz ar ko nav nekāda nozīme tam, ka ārstniecības persona norāda, ka prasītāja vērsusies pie ģimenes ārsta sakarā ar ērces kodumu, turklāt tikai 2024. gada 4. septembrī. Ģimenes ārsts, pēc pacienta pieprasījuma, izdodot šādu izrakstu, tajā fiksē sākotnējo iemeslu, kura dēļ pacients vērsies pie ģimenes ārsta. Tālākas diagnosticēšanas un citu medicīniska rakstura pasākumu veikšanas gaitā tikai un vienīgi ģimenes ārsts fiksē pilno diagnozi, kas sevī ietver ne tika pamatdiagnozi, bet arī blakus diagnozes un sarežģījumus, no kā izriet tālākie ārstniecības pasākumi (medikamenti, speciālisti u.tml.) un pacientam noteiktie režīmi un rekomendācijas.

Ģimenes ārstam ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums izvērtēt pacienta veselības stāvokli nevis formāli, bet visaptveroši – ņemot vērā ne tikai izteiktās sūdzības, bet arī citus faktorus, kas ietekmē pacienta vispārējo fizisko un psihoemocionālo labklājību.

[10.7.3] Apgalvojums, ka uzstādīt prasītājai diagnozi “F43.9” (neprecizēta reakcija uz smagu stresu) konkrētajam ģimenes ārstam nebija tiesības, ir atbildētāja subjektīvais viedoklis, kas izteikts bez jebkāda pamatojuma. Tas, ka konkrētais ģimenes ārsts nav specializējies psihiatrijā nav nekādas nozīmes.

Katrs ārsts darbojas specialitātē (specialitātes var būt vairākas), kas noteikta viņam izsniegtajā sertifikātā, ārsts drīkst darboties apakšspecialitātē, papildspecialitātē vai lietot atsevišķu izmeklēšanas vai ārstēšanas metodi tikai tad, ja viņam ir ārsta sertifikāts pamatspecialitātē. Ģimenes (vispārējās prakses) ārsta specialitāte ir ārsta pamatspecialitāte.

Ārstniecības likuma 27. pants noteic, ka ārstniecības personu, tajā skaitā ģimenes ārstu, kompetenci ārstniecībā nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2024. gada 24. septembra noteikumu Nr. 617 “Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu” 52. punkts paredz, ka, lai veiktu ārstniecisko darbību, ģimenes (vispārējās prakses) ārstam ir teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas konkrētos jautājumos, tajā skaitā personas, ģimenes un sabiedrības veselība un rehabilitācija (psihiatrija), bet 51. punkts paredz, ka ģimenes (vispārējās prakses) ārsta kompetencē ir agrīna slimību diagnosticēšana, ārstēšana un rehabilitācija, kā arī citu speciālistu iesaistes jeb līdzdalības nepieciešamības noteikšana un veselības, slimības stāvokļa, slimības-veselības robežstāvokļa izvērtēšana pacientam, sagatavojot par to medicīnisku atzinumu. Līdz ar ko tiesa atzīst, ka nepastāv saprātīgas šaubas par ģimenes ārstes tiesībām noteikt prasītājai konkrēto diagnozi.

Izvērtējot minēto dokumentu kopsakarā ar sprieduma 10.2.-10.7. punktā minēto, tiesa atzīst, ka prasītāja ir pierādījusi, ka atbildētāja prettiesisko darbību rezultātā ir ticis ne tikai traucēts viņas miers, bet pārdzīvotais ir radījis arī kaitējumu viņas veselībai: ilgstoša atrašanās paaugstināta stresa situācijā radījusi emocionālu un psiholoģisku izsīkumu, kā dēļ viņai bija nepieciešama medicīniska palīdzība.

[10.8] Prasītāja uzskata, ka nosakāmā morālā kaitējuma kompensācijas atbilstošā summa ir 3 000 EUR.

Konkrētās kategorijas lietās nav pieļaujams noteikt piedzenamās kompensācijas summu, samērojot to ar prasītāja pieprasīto apmēru. Atskaites punkts morālā kaitējuma atlīdzības noteikšanai ir nevis prasītāja pieprasītā summa, bet gan nodarītais kaitējums (kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi un citi būtiski apstākļi, kam ir nozīme atlīdzības noteikšanā).

Pirmās instances tiesa piedzinusi 300 EUR. Apelācijas instances tiesa konstatē, ka pirmās instances tiesas spriedumā faktiski nav atspoguļoti nekādi kritēriji, kuri ļautu gūt priekšstatu par to, kā konkrēti tiesa noteikusi šo

summu. Tam, ka prasītājas bruto ienākumi 2023. gadā bija 7 197 EUR, bet 2024. gadā 5 119 EUR, nav nekādas nozīmes, nosakot nemantiskā kaitējuma kompensācijas apmēru. Civillietas ietvaros nosakāmajai nemantiskā kaitējuma kompensācijas summai nav jābūt salīdzināmai ar soda sankciju, kas paredzēta par konkrēto pārkāpumu, kura sekas ir tiesību aizskārums, jo sodīšana nav funkcija, kurai jākalpo morālā kaitējuma kompensācijai, kas tiek noteikta civillietā.

Tā kā civillietās ir jāievēro sacīkstes un dispozitivitātes principi, tad tiesa ņem vērā arī atbildētāja pozīciju lietā, kas atspoguļo viņa attieksmi pret izlemjamo jautājumu. Atbildētājs, iesniedzot apelācijas sūdzību, nav izteicis nekādus argumentus attiecībā uz piedzenamo kompensācijas summu, jo uzskata, ka viņš nav pieļāvis prasītājas tiesību aizskārumu un prasītāja nav pierādījusi, ka viņai ir radies morālais kaitējums.

Tiesa atzīst, ka morālā kaitējuma kompensācijas noteikšanai 3 000 EUR nav pamata, taču 300 EUR ir neatbilstoša kompensācijas summa, jo tā neatbilst nevienai no funkcijām, kādām tā nosakāma.

[10.8.1] Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešais teikums noteic: “Nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.”.

Taču nevienā normatīvajā aktā nav norādīts, kādam jābūt kompensācijas apmēram, tādēļ katrā konkrētā gadījumā tiesai jāvērtē faktiskie apstākļi kopsakarībā un jānosaka šīs mantiskās kompensācijas apmērs.

Nemantiskā kaitējuma kompensācija nosakāma, izvērtējot interešu apdraudējuma veidu, saturu, intereses nesēja jeb personas, pret kuru vērsts apdraudējums, īpašības un attieksmi pret konkrēto interešu apdraudējumu.

Civillikuma 5. pantā noteikts, ka gadījumos, kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata vai atkarībā no svarīgiem iemesliem, tad tiesnesim jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem, līdz ar ko tiesu šajā gadījumā nesaista prasītājas subjektīvi noteiktā nemantiskā kaitējuma atlīdzības summa.

Senāts ir uzsvēris, ka Civillikuma 5. pantā tiesai ar likumu piešķirtais pilnvarojums vērsts uz to, lai tā, ņemot vērā konkrētā dzīves gadījuma īpatnības, rastu iespējami taisnīgāko strīda risinājumu (sk. *Senāta 2014. gada 28. marta sprieduma lietā Nr. SKC-149/2014 (C27210710), 9. punktu*). Tiesību doktrīnā atzīts, ka minētajā Civillikuma pantā ietvertā taisnības apziņas ideja vērsta uz sadūrušos interešu samierināšanu, piešķirot katram to, kas viņam atbilstoši visiem konkrētā dzīves gadījuma apstākļiem pienākas (sk. *Kalniņš E. Tiesību tālākveidošana. Grām.: Privāttiesību teorija un prakse. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 383.– 384. lpp.*).

[10.8.2] Piespriežamajai summai jāizpilda trīs galvenās funkcijas: 1) taisnīguma funkcija – tiesām jāpiemēro Civillikuma 5. pants, kas paredz, ka tad, ja lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata, tiesnesim jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem; 2) prevencijas funkcija – lai piespriestā summa atturētu atbildētāju un citas personas no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē; 3) samierināšanas funkcija – cietušajam jādod tik liela atlīdzība, kas viņu apmierinātu un dotu viņam gandarījumu, saprātīgi izvērtējot atbildētāja spēju dot šādu atlīdzību.

[10.8.3] Izskatāmajā lietā atbildētāja pieļautais tiesību aizskārums ir būtisks.

No Latvijas Republikas Satversmes 94. panta izriet viens no būtiskākajiem tiesību principiem, proti, personas neaizskaramības princips.

Izskatāmajā lietā tiesību aizskārums izpaudies personas privātuma pārkāpumā, kas tiesas ieskatā ir viena no personas neaizskaramības izpausmēm, jo nevēlama, agresīva un psiholoģiskus pārdzīvojumus radoša ilgstoši realizēta vajāšana ir vardarbība, par ko cietušajam pienākas kompensācija jeb morāls gandarījums. Tādēļ, nosakot atlīdzinājumu par nodarīto morālo kaitējumu, tiesai jāpauž savu nostāju par aizskarto tiesību un paša tiesību aizskāruma nozīmīgumu.

Juridiskajā literatūrā izteikts viedoklis, ka tiesai, nosakot kompensācijas lielumu par personai nodarītu nemantisku kaitējumu, cita starpā jāvērtē, vai tās lielums ir adekvāts pārkāpumam – jo nopietnāks aizskārums, jo saprātīgāk būtu sagaidīt lielāku summu, jo tiesa tādējādi dod skaidru zīmi tam, cik vērta tās acīs ir prasītāja personība vai aizskartās tiesības un nelielas summas noteikšana ne tikai nenovērš izdarīto netaisnību, bet faktiski

rada atkārtotu tiesību aizskārumu (sk. *A.Bitāns. Taisnības apziņa, nosakot kompensāciju par nemantisku aizskārumu., Latvijas Vēstnesis, Jurista Vārds, 08.07.2003., Nr.25*).

Pārāk augsts atlīdzinājuma apmērs par darbību, kuras tikušas kvalificētas par administratīvo pārkāpumu pēc Administratīvo sodu likuma par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā 11.[1] panta var nebūt adekvāts, ja to salīdzina ar morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, ko tiesa citās lietās noteikusi par personisku aizskārumu sakarā ar miesas bojājumu nodarīšanu, nepamatotu aizturēšanu, vai arī par kaitējumu, kas nodarīts noziedzīga nodarījuma rezultātā.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, ka, nosakot augstu atlīdzinājuma apmēru ar mērķi personu sodīt, civiltiesa rīkojas kā krimināltiesa, kas nav pieļaujams (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2005. gada 22. februāra spriedums lietā „Pakdemirli c. Turquie", iesniegums Nr. 35839/97, 58. punktu*).

Lietā nodibināts, ka atbildētāja veiktās prettiesiskās darbības ilgušas vairākus mēnešus (sk. *sprieduma 10.6.3. punktu*). Neskatoties uz to, ka viņš ir atzinis savu vainu administratīvajā pārkāpumā, prettiesiskās darbības pret prasītāju viņš ir turpinājis arī pēc administratīvā soda saņemšanas. Minētais tiek ņemts vērā, jo raksturo viņa attieksmi pret prasītāju. Turklāt prasītājai bija pamats tiesiski paļauties uz to, ka atbildētājs pārtrauks viņu vajāt pēc administratīvā soda saņemšanas par to. Attiecīgi tiesa konstatē, ka administratīvā pārkāpuma procesā pieņemtais lēmums nav radījis līdzsvaru starp pusēm, prasītāja kā upuris nav saņēmusi morālo gandarījumu, tādēļ taisnīgums panākams ar nemantiskā kaitējuma kompensācijas noteikšanu civillietā.

[10.8.4] Spriedumam ir jābūt taisnīgam, kas civillietās panākams tikai līdzsvarojot intereses.

Taisnīgums ir morālās, tiesiskās un politiskās apziņas jēdziens, t.i., jābūtība, kas izriet no priekšstata par cilvēka būtību un viņa neatņemamajām tiesībām (sk. *Latvijas padomju enciklopēdija. 9. sējums. Rīga, Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1987., 477. lpp.*). Tādējādi taisnīgums izprotams vispirms kā atbilstība, sabalansētība starp indivīdu un sabiedrību un, ja šāda sabalansētība netiek radīta, tā atzīstama par netaisnību. Konkrētajā civillietā tiesa izskata juridisku strīdu, tiesas spriedumam jābūt tādam, ar kuru cietušajam ir iespējas saņemt pēc iespējas taisnīgāku apmierinājumu, jo cietušā iepriekšējā stāvokļa atjaunošana (*restitutio in integrum*) vairs nav iespējama. Morālā kaitējuma kompensācija nodarītās morālās ciešanas var tikai samazināt, nevis novērst vai atlīdzināt pilnā apmērā.

Ņemot vērā to, ka mūsdienās sabiedrības priekšstati par vērtībām ir centrēti uz to, ka lielākā vērtība ir cilvēks, tiesa uzskata, ka atlīdzībai par cilvēkam nodarītu morālo kaitējumu jābūt tik lielai, lai cietusī persona justos pēc iespējas mazāk sāpināta un spriedums radītu sabiedrībā priekšstatu par to, ka prettiesiskas darbības, kas rada kaitējumu cilvēkam, tiek nosodītas un aizskārējam ir jādod pienācīga atlīdzība par nodarīto (prevencija).

Nemantiskā kaitējuma kompensācijai nedrīkst būt ne iedzīvošanās, ne arī atlīdzības raksturs tās parastajā nozīmē. Nemantiskā kaitējuma kompensācijas mērķis ir sniegt cietušajam gandarījumu par viņa ciešanām. Tāpēc, lai gan visbiežāk šāds gandarījums tiek izteikts mantiskā vērtībā, tā nav atlīdzība tās klasiskajā nozīmē, bet tā uztverama galvenokārt kā garīgo līdzsvaru atjaunojošs un sabalansējošs instruments (sk. *Senāta 2017. gada 25. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-247/2017 (C04426012), 11. punktu, Senāta 2020. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-108/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0420.C20178817.9.S), 9.1. punktu*).

Tiesas noteiktajai summai jābūt tādai, ka atbildētājs jūtas atbildīgs par pieļauto pārkāpumu, savukārt prasītāja pieņem atlīdzību kā patiesu kompensāciju par viņai nodarīto aizskārumu.

Pretējā gadījumā cietušo aizsardzība būtu tikai iluzora un netiktu nodrošināta pēc būtības.

Summas noteikšanā tiesa var vērtēt arī to, kādas sekas uz atbildētāju atstās tiesas piedzītās summas samaksa, jo nevar tikt atzīta par taisnīgu tāda kompensācijas summa, kuras samaksa var izraisīt atbildētāja maksātnespēju vai citas kaitīgas sekas, taču minētā kritērija izvērtējumu acīmredzami nevēlas pats atbildētājs, par ko liecina viņa iesniegtās apelācijas sūdzības tvērums, proti, šāda izvērtējuma nepieciešamību viņš nelūdz apelācijas instances tiesai.

[10.8.5] Salīdzināmos apstākļos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos gadījumos – atšķirīgam. Tādēļ nosakāmās kompensācijas apmēra noteikšanā tiesai jācenšas piemērot gadījumu salīdzināšanas un tipizēšanas metode, jo, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata, tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 5. panta sestās daļas noteikumiem ir jāņem vērā citās līdzīgās lietās izteiktie apsvērumi par atlīdzinājuma apmēru.

Šo metodi piemērot izskatāmajā lietā nav iespējams, jo Latvijas tiesu praksē nav identificēti gadījumi (tiesa ir pārbaudījusi tai pieejamos Tiesu informācijas sistēmas datus), kad tiesas lēmušas par nemantiskā kaitējuma kompensācijas noteikšanu par konkrēto tiesību aizskārumu (personas uzmācīga vajāšana, kas izpaužas kā personas izsekošana, novērošana vai nevēlama, uzbāzīga un traucējoša saziņa ar šo personu).

Atbilstoši likuma "Par valsts kompensāciju cietušajiem" 7. panta pirmajai daļai Latvijā vienam noziedzīgā nodarījumā cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir noteikts piecas minimālās mēneša darba algas, kas 2025. gadā ir 3 700 EUR (740 EUR x 5). Konkrētais likums izskatāmajā lietā tieši nav piemērojams, tas dod iespēju tiesai, nosakot kompensācijas apmēru pēc Civillikuma 5. panta kritērijiem, vadīties pēc taisnības apziņas. Izskatāmajā lietā, ņemot vērā atbildētāja neatļautās darbības raksturu un apdraudējuma objektu, kaitējuma summa noteikti nav nosakāma 3 000 EUR, kā to vēlas prasītāja. Minētās valsts kompensācijas var saņemt cietušie, kuriem noziedzīga nodarījuma dēļ radušās tādas sekas kā personas nāve, smagi vai vidēji smagi miesas bojājumi, cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris u.c. Izskatāmajā lietā prasītājai administratīvā pārkāpuma dēļ nav radies kaitējums dzīvībai, savukārt veselībai nodarītais kaitējums nav saistīts ar miesas bojājumiem. Nemantiskās sekas, kas iestājas, fiziski kaitējot personai, piemēram, veselības bojājumu rezultātā, ir jānošķir no nemantiskajām sekām personisko tiesību aizskārumu gadījumā, tostarp aizskarot personas tiesības uz personisko dzīvi, privātumu, mieru.

[10.8.6] Ņemot vērā visu iepriekš 10.8. punktā ar apakšpunktiem minēto, tiesa atzīst, ka taisnīga un atbilstoša kompensācija ir 800 EUR, jo šī summa ir samērīga ar konkrētās nemantiskās tiesības aizskāruma raksturu.

[11] Prasība daļā par materiālo zaudējumu atlīdzināšanu ir noraidāma, jo civillietas ietvaros ar CPL atļautajiem pieradīšanas līdzekļiem atbildētāja vainojamība prasītājai piederošās mantas bojāšanā nav pierādīta.

Personai, kas sabojājusi vai iznīcinājusi svešu mantu, var iestāties gan civiltiesiskā, gan administratīvā vai krimināltatbildība.

Mantas īpašnieks no vainīgās personas var pieprasīt nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu saskaņā ar Civillikuma 2354. pantu, un šiem prasījumiem par lietu prettiesīgu bojāšanu jāpiemēro 1776.-1792. panta noteikumi.

Civillikuma 1779. pants paredz, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Tātad, lai apmierinātu prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, prasītājam jāpierāda: 1) atbildētāja prettiesiska rīcība; 2) atbildētāja vainojamība zaudējumu nodarīšanā; 3) cēloniskais sakars starp prettiesisko vainojamo rīcību un zaudējumiem un 4) konkrēts zaudējumu apmērs.

[11.1] Ar zaudējumiem tiek saprasts katrs mantiski novērtējams pametums. Līdz ar ko tam, ka prasītāja atsavinājusi sev piederošo transportlīdzekli, nav nozīmes izskatāmajā lietā, taču prasītājai ir jāpierāda, ka tieši atbildētājs ir bojājis šo transportlīdzekli un radījis viņai zaudējumus 3 029,56 EUR.

[11.2] Nenoliedzami, ja kāds "transportlīdzeklim ar akmeni izsit priekšējo sāna logu, sabojā automašīnai jumtu, uztaisa bukti durvīs (pirmā epizode); nopūš automašīnu ar krāsu (otrā epizode); ar akmeni izsit automašīnai divus logus, sabojā jumtu, durvīs iedauza bukti (trešā epizode); pārgriež trīs riepas, dziļi saskrāpē automašīnas virsbūvi (ceturtā epizode), tad atliek izdarīt elementārā loģikā balstītu secinājumu, ka automašīnas īpašniekam ir nodarīti materiāli zaudējumi.

Arī tam, ka bojātā transportlīdzekļa īpašnieks vēl nav minētos bojājumus novērsis un nav samaksājis par šo pakalpojumu, nenozīmē, ka viņam nav radušies zaudējumi. Zaudējumu esamības un apmēra pierādīšanai prasītāja iesniegusi divus rēķinus.

Lietā iesniegts 2024. gada 5. septembra rēķins, kurā redzams, ka remonta izmaksas par mašīnu ir 1 797,60 EUR. Cenā ietilpst remontu darbs (332,80 EUR), krāsošanas darbi (910,20 EUR), rezerves daļas (240,72 EUR) un PVN (311,98 EUR).

Lietā iesniegts 2024. gada 15. jūlija rēķins, kurā redzams, ka remonta izmaksas ir 1 231,96 EUR. Cenā ietilpst remontu darbs (252,23 EUR), krāsošanas darbi (411,62 EUR), rezerves daļas (354,30 EUR) un PVN (213,81 EUR.).

[11.3] Taču civillietā nav pierādīts, ka konkrētos zaudējumus ir nodarījis atbildētājs.

[11.3.1] Prasītāja, balstoties loģikas likumos, izdara savus secinājumus par atbildētāja tiešu vai pastarpinātu iesaisti viņai piederošās mantas bojāšanā, bet konkrēti:

1) noskatoties kameras ierakstus, redzams, ka naktī no tā paša tumšā stūra, no kura krāsots transportlīdzeklis iepriekšējā reizē atnāca atbildētājs, izbrauca divi vīrieši ar "*Bolt*" skūteri (sk. *sprieduma 1.1.2. punktu*);

2) videonovērošanas kamerās redzams, ka no tās pašas vietas stundas intervālā pēc prasītājas ierašanās mājās iznāk garš vīrietis, kurš, pieliecies, apkārt automašīnai vienlaikus pārgriež riepas un saskrāpē tās virsbūvi (sk. *sprieduma1.1.3. punktu*).

Šāds prasītājas ieskats nevar kalpot par pierādījumu atbildētāja vainojamības apstiprināšanai, jo atbilstoši CPL 104. panta pirmajai daļai šādi paskaidrojumi nav atzīstami par pierādījumiem, ja tos neapstiprina citi tiesas pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

[11.3.2] Apelācijas instances tiesas sēdē prasītājas pilnvarotā persona, atbildot uz tiesas jautājumu, ar kādiem pierādījumiem prasītāja pierāda faktu, ka tieši atbildētājs pats vai viņa uzdevumā citas personas ir bojājušas prasītājai piederošo transportlīdzekli, atbildēja, ka tiešu pierādījumu tam nav, taču lūdza vērtēt netiešos pierādījumus.

Tiesa atzīst, ka faktisko apstākļu pierādīšanā var tikt izmantoti arī netiešie pierādījumi. Civilprocesa likums nenoteic, ka prasība ir pierādāma tikai ar tiešajiem pierādījumiem, līdz ar to netiešie pierādījumi ir pieļaujami.

Netiešo pierādījumu izmantošana civilprocesā ir balstīta uz būtisku, lietā nozīmīgu apstākļu noskaidrošanu ar tādiem pierādījumiem, kuros tikai atsevišķi noteikts ziņu kopums ļauj konstatēt pierādāmos faktus (sk. *D. Ose. Promocijas darbs "Pierādījumi un pierādīšana civilprocesā". Pieejams: https://dspace.lu.lv/server/api/core/bitstreams/afb9eed6-c2f5-47c8-806d-ff806d3a77a5/content [skatīts 20.10.2025.]*).

Pierādījumi vērtējami kopumā, neizolējot tos, jo vairāki netiešie pierādījumi tikai kopumā var sniegt pilnīgu izpratni par lietas faktiskajiem apstākļiem.

Puse var pierādīt faktu nepastarpināti (tieši) vai arī pastarpināti (netieši). Nepastarpināts (tiešs) pierādījums ir par pierādāmo faktu, kas pats par sevi ir prasījuma vai iebilduma pamats.

Lai kādu strīda risināšanai būtisku faktu atzītu par pierādītu, tiesai jāvar izdarīt loģisks slēdziens no vairāku palīgfaktu kopuma. Taču arī palīgfakti ir jāpierāda ar atļautajiem pierādīšanas līdzekļiem.

Prasītāja uzskata, ka pušu savstarpējā sarakste un abu pušu attiecības, kurās prasītāja bija upuris, bet atbildētājs viņas vajātājs (palīgfakti), netieši apliecina, ka atbildētājs ir bojājis viņai piederošo transportlīdzekli, turklāt pats nodarītajā ir atzinies.

Lietas materiālos atrodas ekrānšāviņš no *Whatsapp* sarakstes starp prasītāju un atbildētāju, kurā redzams, ka atbildētājs ir nofotografējis prasītājas automašīnu, rakstot ziņu "izej un paskaties!!!!!". Minētā ziņa nosūtīta 2023. gada 12. oktobrī plkst. 22.19. Attēlā redzama prasītājas mašīna ar izsistu aizmugurējo stiklu.

Attiecībā uz sprieduma 1.1.1. punktā minēto prasītājas apgalvojumu, ka 2024. gada 27. maijā atbildētājs ir atzinies, ka izsitis prasītājas automašīnai stiklu, tiesa no *Whatsapp* 2024. gada 27. maija sarakstes ekrānšāviņa konstatē vien to ka atbildētājs visu laiku noliedz savu vainu "(..) *es vispar taja nakti sedeju pie mehanika* (..)", "(..) *parad foto kur tas es biju*".

Attiecībā uz sprieduma 5.2. punktā apgalvoto, ka atbildētājs 2024. gada 9. maijā sarakstē ar prasītāju atzinis savu vainu automašīnas bojāšanā, tiesa konstatē, ka šajā sarakstē viņš prasītājai raksta: "*priekškam jadar kko speciali pret,es tak sen sapratu ka slikti uzvedos*".

Uz prasītājas automašīnas ir tikusi atstāta zīmīte, kurā rakstīts: "Pēdējais brīdinājums šai neglītajai mašīnai!!!!!! Nestāvēt mūsu pagalmā". Prasītāja uzskata, ka to atstājis atbildētājs un tas apliecina, ka automašīnu bojājis tieši viņš vai viņa uzdevumā citas personas (sk. *sprieduma 1.1.3. punktu*). Teksts nav izpildīts rokrakstā.

Atbilstoši CPL 97. pantam tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem (pirmā daļa). Nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu (otrā daļa).Tiesai spriedumā jānorāda, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus – par nepierādītiem (trešā daļa).

„Pierādījumu novērtēšana ir izziņas process ar noteiktu saturu. Novērtējot pierādījumus, tiesai ir jānosaka pierādījumu objektivitāte, patiesīgums, tie jāvērtē to kopumā, nevis izolēti, turklāt vērtējums dodams par visiem pierādījumiem. Tāpat vienlaikus jāvērtē pierādījumu forma un saturs un jāizdara secinājumi par pierādījumu pietiekamību. Pretrunīgi pierādījumi nevar radīt pareizu, objektīvai realitātei atbilstošu priekšstatu par strīda faktiem, līdz ar to tie nevar būt pārliecinoši. Lietas patieso apstākļu noskaidrošanai ir nepieciešama pretrunīgo pierādījumu analīze un novērtēšana salīdzinājumā ar citiem ticamiem pierādījumiem, noskaidrotiem faktiem" (sk. *Līcis A. Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 79.-83.lpp.*).

Iepriekšminēto ekrānšāviņu formā iesniegtā atbildētāja sarakste ar prasītāju nedod pamatu tiesai secināt, ka prasītājai piederošo transportlīdzekli ir bojājis atbildētājs pats vai arī, ka viņš ir organizējis šādas prettiesiskas darbības, kurās pats nav bijis izpildītājs, jo šī pierādāmā fakta pastarpinātā (netiešā) pierādīšana nav izsecināma no citiem konkrētiem faktiem (palīgfaktiem). Ar to vien, ka pirmšķietami nav izslēdzams, ka pastāv zināma saikne starp palīgfaktu un pierādāmo faktu, piedzīt zaudējumu atlīdzību tiesa nevar, balstoties uz pieņēmumiem vai aizdomām.

[11.3.3] Ceļot prasību prasītāja ir pieteikusi pirmās instances tiesai lūgumu izprasīt kriminālprocesa ietvaros izņemto videonovērošanas ierakstu. Ievedot lietu, tiesa to nav izlēmusi, bet nolēmusi izlemt lietas izskatīšanas gaitā (sk. *Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2024. gada 3. decembra lēmumu*). Lūgums nav ticis izlemts, taču nevienā no divām tiesas sēdēm, kuras notika pirmās instances tiesā, prasītāja pārstāvis nelūdza tiesai izlemt šo lūgumu.

2025. gada 19. februāra tiesas sēdē prasītājas pārstāvis pieteicis lūgumu nozīmēt lietā daktiloskopisko ekspertīzi, tiesa lūgumu noraidījusi.

Tāda procesuālā darbība kā daktiloskopiskā ekspertīze ir saistāma ar specifiski tikai kriminālprocesa ietvaros vaicājamajam darbībām (izpētes objekta izņemšana; bioloģisko paraugu izņemšana u.tml.), arī videonovērošanas kameru ierakstu autentiskuma pārbaude, ierakstos redzamo personu identifikācija, alibi pārbaude, nepieciešamības gadījumā izmeklēšanas eksperimenta veikšana u.tml. nav iespējama ar civilprocesuālajiem pieradīšanas līdzekļiem.

Par prasītājai piederošās mantas bojāšanu ir uzsākts kriminālprocess. Kā izriet no prasītājas apgalvotā, par visiem gadījumiem (epizodēm) viņa ir ziņojusi policijai, policijas darbinieki ir veikusi kriminālprocesuālas darbības (apskates, pēdu paraugu izņemšana u.tml.), automašīnas bojāšanas gadījumu sakarā ir pieejami videoieraksti. Minētais nozīmē tikai to, ka kriminālprocesa ietvaros ar kriminālprocesā pieļaujamajiem pieradīšanas līdzekļiem, var tikt noskaidrota persona (personas), kuras izdarījušas konkrēto noziedzīgo nodarījumu, radot

prasītājai materiālus zaudējumus. Materiālā zaudējuma atlīdzināšana ir iespējama arī krimināprocesa ietvaros, cietušajam piesakot attiecīgu kompensācijas pieprasījumu.

[12] Paužot attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu, apelācijas instances tiesa secina, ka spriedumā ietvertais pamatojums satur iekšējās pretrunas, tiesa nav izvērtējusi visus lietā iesniegtos pierādījumus, taču strīdam ir piemērotas atbilstošās materiālo tiesību normas.

[13] Ar spriedumu tiesai jāizlemj ar tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu saistītie izdevumi.

[13.1] Prasītāja, pamatojoties uz CPL 43. panta 4. punktu, no tiesas izdevumiem ir atbrīvota, kas nozīmē, ka viņa nav maksājusi valsts nodevu nedz pie prasības celšanas, nedz pie apelācijas sūdzības.

[13.2] CPL 42. panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai. Minētā tiesību norma attiecināma uz tiesas izdevumiem abu instanču tiesās.

Prasība tiek apmierināta abu instanču tiesās daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzības piedziņu un noraidīta par zaudējumu atlīdzināšanu.

Valsts nodeva no prasījuma apmierinātās daļas (800 EUR) ir 80 EUR.

Pirmās instances tiesa, daļēji apmierinot prasību, nolēmusi, ka no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 70 EUR, kas atbilst CPL 34. panta pirmās daļas 4. punktam redakcijā, kas bija spēkā uz prasības celšanas brīdi.

Likumdevējs, pieņemot CPL grozījumus 2025. gada 27. februārī, Pārejas noteikumos nav noregulējis konkrēto jautājumu saistībā ar CPL 42. panta pirmo daļu. Tādēļ tiesa vadās pēc CPL 3. pantā ietvertā procesuālo tiesību principa: tiesa piemēro tās civilprocesuālo tiesību normas, kuras ir spēkā konkrētajā procesuālās izdarīšanas laikā.

Pamatojoties uz minēto no atbildētāja valsts labā piedzenami tiesas izdevumi: 70 EUR valsts nodeva par prasības celšanu, 80 EUR par apelācijas sūdzību

[13.3] Atbildētāja apelācijas sūdzība netiek apmierināta, tādēļ viņam tiesas izdevumi netiek atlīdzināti

[13.4] Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir 7 EUR.

Saskaņā ar CPL 40. pantu un Pārejas noteikumu 185. punktu, kā arī Ministru kabineta 2022. gada 11. janvāra noteikumu Nr. 20 ,,Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķināšanas kārtība” 14. un 15. punktu, no atbildētāja valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7 EUR.

[14] No Civilprocesa likuma 203. panta piektajā daļā ietvertās tiesību normas (spriedumam, kas stājies spēkā, ir likuma spēks) tiesa atvasina atziņu, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā ietvertais procesuālo tiesību institūts attiecināms uz visiem tiesību subjektiem, kuru labā ar tiesas spriedumu tiek piedzītas naudas summas (tajā skaitā valsti), jo tas kalpo arī publiski tiesiskajam mērķim, proti, – nodrošināt sprieduma izpildi un atturēt ikvienu sabiedrības locekli no likumīgā spēkā esoša sprieduma nepildīšanas.

Senāts (paplašinātā sastāvā), atzinis, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā paredzētais tiesas pienākums, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, rezolutīvajā daļā noteikt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt procentus kalpo vairākiem mērķiem. Pirmkārt, mērķim novērst negatīvās sekas kreditoram, kuram šādā gadījumā būs liegta iespēja piedzīto naudas summu lietot, otrkārt, mērķim motivēt parādnieku labprātīgi un iespējami drīzākā laikā izpildīt likumīgā spēkā esošu tiesas spriedumu. Kreditoram ir leģitīma interese saņemt atlīdzību ne vien par tāda sava kapitāla lietošanu, kuru veido pamatparāds, bet arī par jebkādu citu finanšu līdzekļu lietošanu, kas kreditoram, pamatojoties uz tiesas konstatējām saistībām un tiesas noteikto tiesāšanās izdevumu atlīdzinājumu, pienākas no parādnieka. Leģitīma ir arī kreditora interese

saņemt no parādnieka sprieduma pilnīgu izpildījumu labprātīgi un iespējami ātri. (sk. *Senāta 2024. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-53/2024 (ECLI:LV:AT:2024:0613.C33348419.26.S) 9.1. punktu*).

No minētā izriet secinājums, ka valsts ir salīdzināmā stāvoklī ar prāvniekiem, jo: 1) spriedumi ir jāpilda un 2) ar spriedumu piedzītās summas nevienam nav tiesības lietot bez atlīdzības, tādēļ, neatkarīgi no Civilprocesa likuma 195. panta pirmās daļas gramatiskā formulējuma, tā piemērojama vienādi un attiecināma arī uz valsti, ja tās labā ar spriedumu tiek piedzītas naudas summas.

Atzīstot, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmā daļa satur patstāvīgu procesuālu pamatu tiesību noteikšanai uz procentiem no piedzenamās summas, bet Civilprocesa likuma normās nav noteikta minēto procentu likme, Senāts atzinis, ka pēc savas juridiskās dabas Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā paredzētie procenti ir procesuālo tiesību institūts, kas funkcionālā nozīmē ir analoģisks Civillikuma 1759. panta 1. punktā norādītajam nokavējuma procentu tiesību institūtam. Tādēļ ir pamats secināt, ka, arī nosakot procentus saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu, šo procentu apmērs ir nosakāms atbilstoši Civillikuma 1765. panta pirmajai daļai – seši procenti gadā (sk. *Senāta 2024. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-53/2024 (ECLI:LV:AT:2024:0613.C33348419.26.S) 9.2. punktu*).

Pamatojoties uz visu iepriekš minēto, apelācijas instances tiesa atzīst, ka valstij, līdzīgi kā citiem kreditoriem (konkrētajā lietā prasītājai /Persona B/ un valstij), kuru labā ar spriedumu tiek piedzītas konkrētas naudas summas, ir atzīstamas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6 % gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

[15] Atbilstoši Civilprocesa likuma $204.^{1}$ pantam atbildētājam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz iepriekš minēto uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 195., $204.^{1}$., 430., 432., 434. pantu, tiesa

nosprieda

/Persona B/ prasību pret /Persona A/ par zaudējumu atlīdzības un morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, /Persona B/, personas kods /Personas kods B/, labā morālā kaitējuma kompensāciju 800 EUR (*astoņi simti euro*), noraidot prasību daļā par 2 200 EUR piedziņu.

Nauda iemaksājama AS “SEB banka” kontā Nr. /Konta numurs A/.

Atzīt /Persona B/, personas kods /Personas kods B/, tiesības saņemt likumiskos procentus 6 % (seši procenti) gadā no nesamaksātās summas par laiku līdz sprieduma izpildei, nepārsniedzot kapitāla apmēru.

Noraidīt prasību daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu 3029,56 EUR.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, valsts labāar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7 EUR (*septiņi euro*), kurus jāiemaksā Tiesu administrācijas kontā Valsts kase, TRELLV22, konta Nr. LV51 TREL2190458019000.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, valsts labā valsts nodevu 150 EUR (*viens simts sešdesmit euro*), kura jāiemaksā Valsts kases, reģistrācijas Nr.90000050138, kontā, Valsts kase, TRELLV22, konta Nr. LV55TREL1060190911200.

Atzīt valstij tiesības saņemt likumiskos procentus 6 % (seši procenti) gadā no nesamaksātās summas par laiku līdz sprieduma izpildei, nepārsniedzot kapitāla apmēru.

Noteikt /Persona A/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Spriedums sastādīts 2025. gada 20. oktobrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L. Vēbere

Tiesnese J. Mauliņa

Tiesnesis I. Kligačs

DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.